การกำหนดดัชนีประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา

ประดิษฐ์ มีสุข*

1. นิยามที่เกี่ยวข้อง

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การมีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามดัชนีบ่งชี้ที่กำหนด เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถาบันนั้น ๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

มาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งกระทำโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือผู้ประเมินภายนอกแล้วแต่กรณี เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

การรับรองมาตรฐาน หมายถึง การให้การรับรองการทำการประเมินคุณภาพภายนอกของผู้ประเมินภายนอกที่มีคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่ สมศ. กำหนด

ดัชนีบ่งชี้ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกแห่ง ดัชนีบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาของ สมศ. จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ดัชนีกลาง และดัชนีเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา

เกณฑ์ หมายถึง ข้อกำหนดที่ใช้วัดคุณภาพ เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงผลที่ได้จากการประเมินว่าสถานศึกษานั้น มีคุณภาพอยู่ในระดับใด

---

* *รองศาสตราจารย์ ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*

รายงานประจำปี หมายถึง รายงานประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุนภาพหรือรายงานการประเมินตนเองของสถาบันอุดมษึกษา ที่เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อเตรียมพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก รายงานนี้ ควรมีสาระสำคัญประกอบด้วย 3 ส่วนใหญ่ ได้แก่ สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ผลการประเมินการดำเนินงานของสถาบันและข้อเสนอแนะหรือแผนการพัฒนาสถาบันต่อไป

2. หลักการในการกำหนดดัชนีประเมินคุณภาพการศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนด องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 28 องค์ประกอบ เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดดัชนีตรวจสอบคุณภาพและดัชนีประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษา องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินงาน (2) การเรียนการสอน (3) กิจกรรมการพัฒนานิสิต นักศึกษา (4) การวิจัย (5) การบริการวิชาการแก่สังคม (6) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (7) การบริหารและจัดการ (8) การเงินและงบประมาณ (9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอร่างดัชนีการประเมินคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา (เน้นกระบวนการ) รวม 73 ดัชนี เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2544 ตามจำนวนในตาราง 1 ซึ่งถ้าใช้เกณฑ์ PDCA จะเหลือ 36 ดัชนี

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ได้เสนอหลักการในการกำหนดดัชนีประเมินคุณภาพภายนอก 7 ประการคือ (1) ชี้ชัดถึงผลการจัดการศึกษาตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา (2) สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามปฏิรูปการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษา (3) จำนวนไม่มากแต่ต้องมีความชัดเจน (4) มีดัชนีเพิ่มเติมเฉพาะกลุ่มสาขาได้ (5) มีความเข้ากันได้กับแนวทางการประกันคุณภาพของหน่วยงานต้นสังกัด (6) กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสถาบันและสาขาวิชาในสถาบันอย่างต่อเนื่อง (7) มีความเป็นสากล พร้อมทั้งกำหนดสิ่งที่พึงได้รับการประเมินไว้ 4 ประการคือ (1) ดัชนีพึงประเมินผลผลิตของการจัดการศึกษา (2) ดัชนีพึงประเมินผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา (3) ดัชนีพึงประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงาน (4) ดัชนีพึงประเมินตัวป้อนและกระบวนการจัดการศึกษา สมศ.เน้นการประเมินภายนอกเพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของสาธารณชน ดัชนีประเมินที่ใช้จะเน้นหนักในด้านผลลัพธ์และผลกระทบของการจัดการศึกษาเป็นสำคัญโดยกำหนดดัชนีเป็นสองประเภท คือดัชนีกลางและดัชนีเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา **ดัชนีกลาง** ใช้กับสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งทุกระดับ ทุกสาขาวิชาในสถาบันนั้น โดยดัชนีส่วนนี้อาจพิจารณาจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของสถาบันที่ส่งให้ต้นสังกัด หรือขอให้สถาบันจัดทำส่งเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี ซึ่งต้องมีความชัดเจนเป็นรูปธรรม มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถจัดเก็บ ตรวจสอบและให้ความหมายเกี่ยวกับคุณภาพหรือประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาได้ รวมทั้งเป็นดัชนีที่ใช้ค่อนข้างแพร่หลายในระดับสากล เพื่อสร้างการยอมรับและสามารถเปรียบเทียบได้ระหว่างประเทศ **ดัชนีเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา** ได้แก่ดัชนีเพิ่มเติมและปรับให้เหมาะสมกับธรรมชาติของกลุ่มสาขาวิชา 4 สาขาคือ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสังคมศาสตร์ และกลุ่มมนุษยศาสตร์ โดยดัชนีส่วนนี้อาจพิจารณาจากรายงานการประเมินตนเองของสถาบันที่ส่งให้ต้นสังกัด หรือขอให้สถาบันจัดทำส่งเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี

เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม สมศ. ได้เสนอตัวอย่างดัชนีกลางประเมินคุณภาพสถาบันจำนวน 16 ดัชนี และดัชนีเฉพาะกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 ดัชนี หลังจากนั้น วันที่ 7 มกราคม 2545 สมศ. เห็นชอบปรับปรุงดัชนีประเมินสถาบันระดับอุดมศึกษาเป็น 8 มาตรฐาน รวม 28 ตัวบ่งชี้ ตามจำนวนในตาราง 1 ขณะนี้ สมศ. กำลังทดลองใช้ตัวบ่งชี้ดังกล่าว ในระยะต้น สมศ.ยังมิได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดัชนีแต่ละรายการ แต่ในระยะยาว

มีการกำหนดเกณฑ์ 3 ลักษณะคือ (1) เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อรักษามาตรฐาน (2) เกณฑ์ที่กำหนดเป็นพิสัย เพื่อกระตุ้นการพัฒนา (3) เกณฑ์เปรียบเทียบระหว่างสถาบัน หลังจากทดลองนำร่องใช้ดัชนีกับสถาบันและสาขาวิชาจำนวนหนึ่งแล้ว จะได้มีการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาต่อไป

กลุ่มเสวนาการประกันคุณภาพการศึกษาของที่ประชุมอธิการบดี (ทปอ) โดยมีศาสตราจารย์นายแพทย์อดุลย์ วิริยเวชกุล เป็นประธาน ได้ประชุมพิจารณาเสนอดัชนีบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพ สถานศึกษาจากภายนอก/ภายใน เพื่อการประกันคุณภาพและการพัฒนาฯสถานศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งสิ้น 19 ดัชนี ตามรายจำนวนในตาราง 1 และได้เสนอผ่าน ทปอ. ให้สมศ. พิจารณา

มหาวิทยาลัยทักษิณ เริ่มเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2541 กำหนดดัชนีตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้ทำรายงานการศึกษาตนเอง (SSR) ปีการศึกษา 2542 รวม 69 ดัชนี มีเกณฑ์ประเมินดัชนี 4 ระดับ ปี 2543 ได้เข้าร่วมโครงการนำร่องโครงการวิจัย ดัชนีประเมินสถาบันของ ศ.ดร.อุทุมพร จามรมาน และกำหนดดัชนีประเมินคุณภาพ 47 ดัชนี ตามจำนวนในตาราง 1 รวมทั้งกำหนดเกณฑ์ประเมินดัชนีเป็น 4 ระดับ เพื่อใช้ในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2543 ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ นอกจากนี้ยังใช้ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อประเมินคุณภาพการบริหารหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ รวม 20 ดัชนีตามเกณฑ์ประเมิน 5 ระดับ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2544

3. ดัชนีประเมินคุณภาพภายในและภายนอกระดับอุดมศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบดัชนีประเมินคุณภาพภายในและดัชนีประเมินคุณภาพภายนอก จะเห็นได้ว่า ดัชนีประเมินคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยทักษิณ (ตามการจัดทำ SAR- 2543) มี 47 ดัชนี และดัชนีการประเมินคุณภาพภายในของทบวงมหาวิทยาลัย มี 73 (36) ดัชนี ซึ่งเน้นกระบวนการเป็นหลัก สำหรับดัชนีของกลุ่มเสวนา ทปอ. มี 19 ดัชนี เน้นกระบวนการและผลผลิต ส่วนดัชนีที่เสนอโดย สมศ.มี 24 ดัชนี เป็นดัชนีกลาง 16 ดัชนี และดัชนีเฉพาะกลุ่มสาขาวิชา 8 ดัชนี ภายหลังปรับเป็น 28 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเน้นผลผลิตและผลลัพธ์เป็นสำคัญ

ในการจัดทำ SAR ปีการศึกษา 2544 ของมหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยอื่นๆ ควรปรับดัชนีและเกณฑ์ประเมินโดยพิจารณาจากองค์ประกอบคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย หลักการในการกำหนดดัชนีของ สมศ. รวมทั้งดัชนีที่เสนอโดยกลุ่มเสวนาการประกันคุณภาพการศึกษาของ ทปอ. ตามร่างดัชนีประเมินคุณภาพตามตาราง 2 รวม 39 ดัชนี (บางดัชนีเป็นดัชนีเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษา) สำหรับมหาวิทยาลัยทักษิณเพิ่มอีก 1 ดัชนี ซึ่งเป็นดัชนีที่เน้นอัตลักษณ์ของสถาบันคือ "การวิจัยด้านการทำนุบำรุงอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมภาคใต้" ส่วนเกณฑ์การประเมินตามดัชนีควรให้ผู้เกี่ยวข้องและคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยร่วมกันกำหนดต่อไป ซึ่งควรจะเป็นการประเมินเชิงพัฒนาตาม PDCA และการประเมินเชิงเทียบสมรรถนะ (benchmark) แล้วแต่กรณี เพื่อให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนตามรายละเอียดในตาราง 2 และสิ่งสำคัญคือ รองอธิการบดีที่กำกับงานในสำนักงานอธิการบดีจะต้องพัฒนาฐานข้อมูลและการวิจัยสถาบันที่สอดคล้องกับข้อมูลประกอบการรายงานตามดัชนีที่กำหนดให้เป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งถือเป็นงานประจำปีตามมาตรา 48 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ตาราง 1 แสดงจำนวนดัชนีประเมินคุณภาพสถาบันตามข้อเสนอของคณะกรรมการและบุคคล

องค์ประกอบ	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ศ.ดร. อุทุมพร	ทบวงฯ	QA Forum	สมศ.	รศ.ประดิษฐ์ มีสุข
1. ปรัชญาฯ	3	3	4(1)	1	-	3
2. การเรียนการสอน	15	10	27(14)	6	13	13
3. พัฒนานิสิต	3	3	11(3)	-		2
4. การวิจัย	4	4	8(4)	4	4	4
5. การบริการวิชาการ	3	4	4(1)	2	2	2
6. การทำนุฯ	3	4	4(1)	2	2	3
7. การบริหารจัดการ	7	10	6(6)	2	5	4
8. การเงินฯ	3	3	3(3)	1		6
9. ระบบกลไก QA	6	6	6(3)	1	2	2
รวม	**47**	**47**	**73(36)**	**19**	**28**	**39**

ตาราง 2 แสดงร่างดัชนีประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อใช้ในการทำรายงานการประเมินตนเอง (เสนอโดยรองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

องค์ประกอบหลัก	ดัชนีประเมิน	ระดับการประเมิน	ลักษณะเกณฑ์
1. ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินงาน (3)	1.1 ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์	สถาบัน	PDCA
	1.2 แผนงาน	สาขา/สถาบัน	PDCA
	1.3 การประเมินแผนงาน	สาขา/สถาบัน	PDCA
2. การเรียนการสอน (13)	2.1 การประเมินและการพัฒนาหลักสูตร	สาขา	PDCA
	2.2 * ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอก	สาขา	BM
	2.3 * จำนวนอาจารย์ต่อจำนวนนิสิตเต็มเวลา	สาขา	BM
	2.4 การคัดเลือกนิสิต	สถาบัน	PDCA
	2.5 * การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและประสบการณ์จริง	สาขา/สถาบัน	PDCA
	2.6 * การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้	สาขา	PDCA

ตาราง 2-2 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	ดัชนีประเมิน	ระดับการประเมิน	ลักษณะเกณฑ์
	2.7 การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้	สาขา/สถาบัน	PDCA
	2.8 * ความเห็นของนิสิตต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์	สาขา	BM
	2.9 * ร้อยละการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ (ภายใน 1 ปี)	สาขา	BM
	2.10 * ระดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิต (สำรวจภายใน 3 ปี)	สาขา/สถาบัน	BM
	2.11 * จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์หรือเทียบเท่าทั้งหมด	สาขา/สถาบัน	BM
	2.12 * จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนต่อนิสิตเต็มเวลา	สาขา/สถาบัน	BM
	2.13 * ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนิสิตเต็มเวลา	สถาบัน	BM
3. กิจกรรมการพัฒนานิสิต (2)	3.1 * กิจกรรมพัฒนานิสิต	สาขา/สถาบัน	PDCA
	3.2 ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา	สาขา	PDCA
4. การวิจัย (6)	4.1 * จำนวนบทความวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่และงานสร้างสรรค์ที่ประเมินโดยผู้ประเมินอิสระต่อจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ	สาขา	BM
	4.2 * ร้อยละของงานวิจัยที่นำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน/ในธุรกิจอุตสาหกรรม/การพัฒนาประเทศ	สาขา/สถาบัน	BM
	4.3 * จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายนอกต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ	สาขา/สถาบัน	BM

ตาราง 2-2 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	ดัชนีประเมิน	ระดับการประเมิน	ลักษณะเกณฑ์
	4.4 * จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยภายในสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ	สาขา/สถาบัน	BM
5. การบริการวิชาการแก่สังคม (2)	5.1 * จำนวนกิจกรรมโครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน	สาขา/สถาบัน	BM
	5.2 * จำนวนการเป็นกรรมการวิชาการ/วิชาชีพ/กรรมการวิทยานิพนธ์ภายนอกสถาบันต่ออาจารย์ประจำทั้งหมด	สาขา/สถาบัน	BM
6. การทำนุบำรุงศิลป-วัฒนธรรม (3)	6.1 * จำนวนกิจกรรมทำนุบำรุงศิลป-วัฒนธรรม (ทั้งการผนวกศิลป-วัฒนธรรมไว้ในหลักสูตร การสร้างมาตรฐาน การเผยแพร่ และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม)	สาขา/สถาบัน	PDCA
	6.2 * การพัฒนาและการสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม	สถาบัน	BM
	6.3 ** การวิจัยด้านการทำนุบำรุงอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมประจำภาค	สถาบัน	PDCA
7. การบริหารและการจัดการ (4)	7.1 การกำหนดโครงสร้างและระบบการบริหารหน่วยงาน	สาขา/สถาบัน	PDCA
	7.2 การกำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากร	สาขา/สถาบัน	PDCA
	7.3 การประเมินและการพัฒนาบุคลากร	สาขา/สถาบัน	PDCA
	7.4 จำนวนบุคลากรสนับสนุนวิชาการต่อนิสิตเต็มเวลา (อาจจัดไว้ในข้อ 2 การเรียนการสอน)	สาขา/สถาบัน	BM
8. การเงินและงบประมาณ (6)	8.1 * งบประมาณดำเนินการจริงต่อนิสิตเต็มเวลา	สถาบัน	BM
	8.2 * ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรบริหารจัดการต่องบดำเนินการทั้งหมด	สถาบัน	BM

ตาราง 2-2 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	ดัชนีประเมิน	ระดับการประเมิน	ลักษณะเกณฑ์
	8.3 * ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรต่องบดำเนินการทั้งหมด	สถาบัน	BM
	8.4 * ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของส่วนกลางต่องบดำเนินการทั้งหมด (ไม่รวมบุคลากร/เงินในการบริหารหอพัก)	สถาบัน	BM
	8.5 * ค่าเสื่อมราคาต่อนิสิตเต็มเวลาเทียบเท่า	สถาบัน	BM
	8.6 * ร้อยละของเงินเหลือจ่ายสุทธิต่องบดำเนินการ	สถาบัน	BM
9. ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา (2)	9.1 * มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา	สถาบัน	PDCA
	9.2 * ประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน	สถาบัน	PDCA

* หมายถึง ดัชนีที่สอดคล้องกับดัชนีประเมินภายนอกของ สมศ.

** หมายถึง ดัชนีแสดงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยประจำภาคต่าง ๆ ของประเทศ

PDCA หมายถึง ลักษณะเกณฑ์การประเมินเชิงพัฒนา (วางแผน/ปฏิบัติ/ตรวจสอบ/ปรับปรุง)

BM หมายถึง ลักษณะเกณฑ์การประเมินเชิงเทียบสมรรถนะ (benchmark)

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. **พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) พ.ศ.2543.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2543.

_____. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

ทักษิณ, มหาวิทยาลัย. **คู่มือการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report/SAR) มหาวิทยาลัยทักษิณ.** สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2544.

_____. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2543.

มหาวิทยาลัย, ทบวง. นโยบาย แนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. ร่างกรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544.

อดุลย์ วิริยเวชกุล, นายแพทย์. ข้อเสนอของ QA Forum เรื่องการประเมินคุณภาพภายนอกโดย สมศ. (กพอ.) ต่อที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย 25 สิงหาคม 2544. กรุงเทพฯ : ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2544.